

Fiskeridirektoratet

5804 BERGEN

Deres ref:
21/313

Vår ref
2021/54-4

Saksbehandler
Jan Henrik Sandberg,

Dato
08.02.2021

Merknader til oppdrettslokalitet i Norskehavet (SalMar Ocean AS) Uttalelse fra Norges Fiskarlag

Bakgrunn

Vi viser til søknad fra SalMar Ocean AS, om klarering av lokalitet for oppdrett i Norskehavet. Søknaden ble lagt ut til offentlig ettersyn av Fiskeridirektoratet den 11. januar i år, med høringsfrist den 8. februar.

Søknaden er basert på et tilsagn om åtte utviklingstillatelser (6 240 tonn MTB), som ble tildelt SalMar-selskapet MariCulture AS i februar 2019. Dette for å realisere utviklingskonseptet «Smart Fish Farm». Dette konseptet er basert på en halvt nedsenkbar stålstruktur, som skal være dimensjonert for å plasseres i åpent hav. Det søkes nå om å klarere en lokalitet i Norskehavet for dette anlegget, med en maksimal lokalitetsbiomasse (MTB) på hele 19 000 tonn.

I 2019 kartla Fiskeridirektoratet, i samarbeid med Havforskningsinstituttet, områder som kunne være egnet for havbruk til havs, jf. rapporten «*Kartlegging og identifisering av områder egnet for havbruk til havs*». Den omsøkte lokaliteten er plassert helt i sørvestre ytterkant av det som Fiskeridirektoratet her kaller område 11 - Frøyabanken Nord. Dette området ligger utenfor Trøndelagskysten, 30 - 70 nautiske mil fra grunnlinja.

Den omsøkte lokaliteten ligger utenfor plan- og bygningslovens virkeområde, utenfor territorialgrensen og utenfor gjeldende produksjonsområdeordning. Dette er første gang noen søker om klarering av en lokalitet for akvakultur i åpent hav i Norge. Saken kan derfor gi presedensvirkning for andre framtidige søknader om klarering av områder for havbasert akvakultur.

SalMar Ocean arrangerte et informasjonsmøte med Fiskarlaget om planene for Smart Fish Farm den 17. desember 2020. Saken har deretter vært på intern høring i Norges Fiskarlag. Vi har fått innspill fra Nordland Fylkes Fiskarlag og Sogn og Fjordane Fiskarlag, samt fått oversendt Fiskebåt sin uttalelse i saken (datert 3. februar 2021).

Merknader fra Norges Fiskarlag

Rammevilkår for etablering av havbruk til havs

Norges Fiskarlag ønsker en god og kunnskapsbasert sameksistens med andre næringer, ikke minst med oppdrettsnæringa. Samtidig stiller vi krav om at oppdrett ikke må bygges opp på bekostning av hav- og fjordmiljø, gyte- og oppvekstområder, ville bestander eller driftsgrunnlag og lønnsomhet for norske fiskere.

Fiskerne har lenge opplevd en stor og økende konkurranse om sjøareal. De siste årene har det kommet sterke politiske signaler om økt satsning på offshore oppdrett, marin gruvedrift og ikke

minst en storstilt utbygging av vindkraft til havs. Dersom disse nye marine satsingene ikke bygger på tilstrekkelig god kunnskap, og myndighetene heller ikke legger bedre til rette for en samordning av arealbruken til havs, mener Fiskarlaget at utviklingen kan bli til skade for både havmiljøet og norsk fiskerinæring.

Utenfor en nautisk mil av grunnlinja finnes det ingen lov som samordner arealbruken. I stedet er det utarbeidet havforvaltningsplaner, i form av meldinger til Stortinget. Disse planene har ikke formelle koplinger til sektorlovgivningen, og er i utgangspunktet ikke veldig godt egnet til å regulere forholdet mellom etablerte næringer og nye planlagte aktiviteter i norske havområder. Norges Fiskarlag mener derfor det må utarbeides en ny dedikert Stortingsmelding om arealbruk og sameksistens til havs. Sist gang dette ble gjort var for over 20 år siden (*Meld. St. 12 (2001-2002) - Rent og rikt hav*). Norges Fiskarlag har tatt opp denne viktige problemstillingen med regjeringen flere ganger, bl.a. i brev til statsminister Erna Solberg den 2. september 2019.

Inntil nå har ikke Norges Fiskarlags anmodning om en ny havmelding blitt fulgt opp. I stedet har det blitt vist til oppdateringen av havforvaltningsplanene, som ble gjennomført våren 2020 (*Meld. St. 20 (2019 -2020) - Helhetlige forvaltningsplaner for de norske havområdene Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, Norskehavet, og Nordsjøen og Skagerrak*). Imidlertid ble det ikke her gitt noen konkrete rammer for sameksistens mellom fiskeri, havbruk til havs eller andre nye næringer. I stedet ble det slått fast at «Regjeringen vil utvikle et fremtidsrettet regelverk for havbruk til havs». Ut fra hva Norges Fiskarlag kjenner til, så er det ennå ikke dette regelverksarbeidet avsluttet eller sendt på høring.

I Fiskeridirektoratets rapport «Kartlegging og identifisering av områder egnet for havbruk til havs» (2019) har direktoratet kartlagt arealer som kan være egnet for havbruk til havs (vår understreking). Ved identifisering av disse områdene har Fiskeridirektoratet forsøkt å unngå de viktigste områdene for fiskeri, noe som er både positivt og helt nødvendig. Fiskeridirektoratets konklusjon er at 11 store områder med et areal på hele 19 400 km² (tilsvarende mer enn to ganger landarealet til Rogaland fylke) kan vurderes nærmere for etablering av havbruk til havs. Dette gjennom at det utarbeides en eller flere myndighetsstyrte konsekvensutredninger. Så vidt Norges Fiskarlag kjenner til, så har departementet fortsatt ikke anmodet Fiskeridirektoratet om å starte opp noe arbeid med slike konsekvensutredninger.

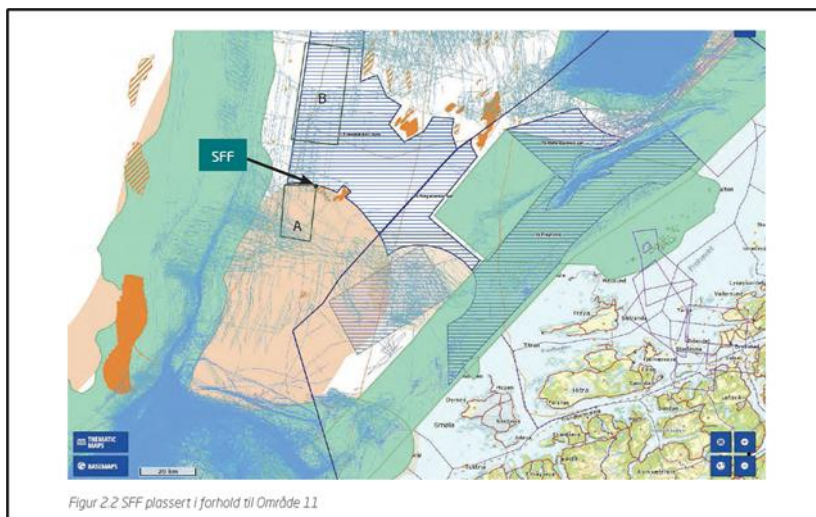
Det er i søknaden fra SalMar Ocean vist til at selskapet har fått utført en «områdebasert konsekvensutredning», for å identifisere mulig egnede områder for fiskeoppdrett i Norskehavet. Deretter er det gjennomført en mer spesifikk konsekvensutredning, som faglig grunnlag for den omsøkte lokaliteten («Områderelatert konsekvensutredning for Smart Fish Farm», SINTEF 2020). Fiskarlaget har ikke vært involvert i dette arbeidet, og vi har ikke fått disse konsekvensutredningene på høring. Så vidt vi kjenner til er de fortsatt ikke offentliggjort.

Etter Fiskarlagets oppfatning ligger det omsøkte tiltaket innenfor virkeområdet til forskrift om konsekvensutredninger, jf. § 2. En slik konsekvensutredning skal bidra til åpnere og mer kunnskapsbaserte plan- og utbyggingsprosesser. Tilstrekkelig kunnskap, ikke minst om fiskeri og andre forhold i havet, er ofte mangelfullt. Da er tidlig og god kontakt med fiskernes organisasjoner viktig.

På bakgrunn av det som er vist til ovenfor, så mener Norges Fiskarlag at det per i dag fortsatt *ikke* er etablert noe forsvarlig forvaltnings- og kunnskapsgrunnlag for klarering av lokaliteter for oppdrett utenfor norsk territorialfarvann. Etter vår oppfatning er heller ikke kravene i laksetildelingsforskriften (om at lokaliseringen må være miljømessig forsvarlig, og at det er foretatt en god avveining av arealinteresser), på det nåværende tidspunkt oppfylt godt nok.

Merknader til den omsøkte lokaliteten

I søknaden vises det til at det er utredet to mulige egnede områder for oppdrett i Norskehavet. Den omsøkte lokaliteten ligger innenfor område A, og samtidig helt i sørvestre ytterkant av det som Fiskeridirektoratet i rapporten kaller område 11 - Frøyabanken Nord, jf. fig. 1. Hva som konkret ligger til grunn for valget av de to utredningsområdene (område A og B), samt den omsøkte lokaliteten, framgår i liten grad av selve søknaden.

Figur 1. Utredningsområder for etablering av anlegg for oppdrett til havs (område A og B) og omsøkt lokalitet (SFF).

Det vises i søknaden til at den omsøkte lokaliteten ligger innenfor et kartlagt gyteområde for kysttorsk. Det er fortsatt faglig usikkert i hvor stor grad, og evt. hvordan, lakseoppdrett påvirker torskebestandene, ikke minst gyteatferd og rekruttering. Et større forskningsprosjekt i regi av bl.a. Havforskningsinstituttet (SalCod), vil forhåpentligvis kunne gi bedre svar på dette. Det vises også til at den omsøkte lokaliteten ligger rett ved siden av kartlagte gyte- og oppvekstområder for uer og NVG-sild. I tillegg grenser området til gytefelt for lysing, sei og øyepål. Etter Fiskarlagets oppfatning må plassering av oppdrettsanlegg innenfor / tett opp mot viktige gyte- og oppvekstområder så langt som mulig unngås.

I søknaden oppgis det at lokaliteten ligger i et område med liten fiskeriaktivitet. Etter Fiskarlagets oppfatning er ikke det helt riktig. Fiskeriaktivitet kan foregå mer eller mindre over alt i havet. Aktiviteten varierer med tid på året, mellom år, med utviklingen i ulike bestander, med utbredelse/vandringer og med selve fiskeaktiviteten. Utøvelse av fiske, ikke minst linefiske, foregår både innenfor og utenfor det omsøkte området. Fiskeriaktiviteten er imidlertid betydelig mindre fra midten av område 11 og østover, jf. figur 1.

Et evt. oppdrettsanlegg vil sannsynligvis komme i mindre konflikt med fiske-, gyte- og oppvekstområder dersom det legges inn mot midten av utredningsområde 11 - Frøyabanken Nord. Dette vil kunne avklares nærmere gjennom en myndighetsstyrt konsekvensutredning.

I søknaden står det: «Den endelige lokasjonsgodkjennelsen bør også ta hensyn til ønsket om en sikkerhetssone rundt innretningen for å redusere risikoen for utilsiktet kontakt med fremmede fartøy. I oljevirkomheten har installasjonene en sikkerhetssone med en radius på 500 meter og det ville være naturlig størrelse for havbruk i åpent hav». Videre står det at forankringssystemet etter planen vil bestå av åtte liner, som igjen vil bestå av rundt 600 m fibertau og rundt 1000 m kjetting med anker. Det framgår ikke av søknaden om det legges opp til at ankerene vil bli utformet slik at de blir overtrålbare.

Ut fra det som beskrives i søknaden vil anlegget i praksis beslaglegge 10 000 - 12 000 daa, i forhold til utøvelse fiske (med en sikkerhetsmargin på 2-300 meter fra ankerene). Dette er å anse som et stort arealbeslag i forhold til fiskeri. Vi forutsetter at alle fortøyningsystem og sikkerhetsavstander vil ligge godt innenfor områder Fiskeridirektoratet har vurdert som aktuelle for oppdrett, jf. Fiskeridirektoratets rapport «Kartlegging og identifisering av områder egnet for havbruk til havs» fra 2019.

Utslipp og miljøpåvirkning

Søknaden viser til at det er utarbeidet en miljørisikoanalyse for den omsøkte lokaliteten. Denne oppgis å omtale bl.a. utslipp/forurensning, effekter på marin fisk, virkninger på fiskerivirksomhet og effekter av badebehandlingsvann på krepsdyr. Selve risikoanalysen er ikke vedlagt søknaden.

Fiskarlagets medlemslag viser til bekymring for at det kan bli store utslipp av kjemikalier fra det omsøkte anlegget, dersom det oppstår problemer med lakselus eller annen sykdom. Det er som kjent ikke lenger faglig tvil om at utslipp av kjemikalier/legemidler mot lakselus er til skade for reke, krill, raudåte, hummer og andre marine krepsdyr. Alle legemidler mot lakselus har vist seg å ha betydelig større skadepotensial enn forventet. Vi vet nå at hver enkelt slik behandling kan ta livet av krepsdyr inntil flere kilometer fra utslippsstedet.

Det er opplyst i søknaden at all behandling mot lus og sykdommer vil skje inne i sentersøylen i anlegget, og at utslipp kan deponeres eller behandles og hindre utslipp i nærmiljøet (vår understreking). Etter Fiskarlagets syn er det derfor usikkert i hvilken grad det vil kunne bli sluppet ut legemidler og kjemikalier til omkringliggende miljø. Vi ber derfor om at vilkår for kjemisk avlusning og konsekvenser på marine krepsdyr, uer, andre fiskebestander og havmiljøet for øvrig blir et sentralt punkt i en kommende myndighetsstyrt konsekvensutredning. Også effekter av organisk utslipp (fôrspill/feces etc.) på fiskeriene og biologisk mangfold må her utredes nærmere.

Vi konstaterer at det i søknaden vises til at alle utslipp skal varsles til Fiskeridirektoratet. Det er positivt. Imidlertid konstaterer vi at eierselskapet (SalMar ASA) i høringssvaret til den kommende luseforskriften (29. mai 2020) viser til at de ikke ser noe behov for rapportering av bruk/utslipp av mengde legemidler, og tidspunkt for når kjemikaliene brukes/slippes ut. Det er etter vår oppfatning bekymringsverdig, også fordi det da ikke vil være mulig å vurdere skadevirkninger på krepsdyrbestandene og havmiljøet for øvrig.

Konklusjon

Etter Norges Fiskarlags oppfatning er det fortsatt ikke etablert noe tilfredsstillende regelverk eller kunnskapsgrunnlag, som gjør det forsvarlig å klarere lokaliteter for oppdrett utenfor norsk territorialfarvann. Det er bl.a. ikke gitt sentrale føringer for sameksistens, regelverksarbeidet for havbruk til havs er ikke fullført og det er ikke gjennomført noen myndighetsstyrt konsekvensutredning av aktuelle områder slik som forutsatt. Etter vårt syn er heller ikke sentrale krav i laksetildelingsforskriften fullt ut tilfredsstillt per i dag.

Et eventuelt oppdrettsanlegg på den omsøkte lokaliteten i Norskehavet vil komme i konflikt med fiske-, gyte- og oppvekstområder, og aksepteres derfor ikke av Norges Fiskarlag. Problemstillingene vil kunne reduseres dersom lokaliteten flyttes noe. Det vil kunne avklares nærmere gjennom en kommende myndighetsstyrt konsekvensutredning.

Med hilsen
Norges Fiskarlag

Otto Gregussen/s

Jan Henrik Sandberg/s

Kopi til: Medlemslag, Nærings- og fiskeridepartementet, Havforskningsinstituttet og SalMar Ocean AS.

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskrevet signatur.